

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 118/2023-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 106/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Rožňava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 106/2019 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ sa tiež domáha, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a rozhodnúť v čo najkratšom čase a aby mu okresný súd umožnil nazerat' do trestného spisu. Okrem toho sa domáha priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 66 000 eur. Sťažovateľ tiež žiada, aby mu ústavný súd ustanovil advokáta na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

2. Sťažovateľ namieta, že okresný súd 2. decembra 2020 odročil hlavné pojednávanie na neurčito na účely znaleckého dokazovania v odbore psychológie, resp. psychiatrie. Po odpadnutí prekážky v pojednávaní (pred 4. májom 2021) postupoval arbitrárne v rozpore s § 277 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Okresný súd nepojednáva a ani nevykonáva úkony k ukončeniu trestného konania a tiež dlhodobo bráni sťažovateľovi nazerať do spisu a poznať obsah trestného spisu. Sťažovateľ opakovane žiadal o nariadenie hlavného pojednávania a rozhodnutie vo veci (7. apríla 2021 a 24. júna 2022) a podal opakované sťažnosti proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní (napr. 24. októbra 2022 a 15. decembra 2022), pričom žiadne z týchto podaní nevedli k náprave namietaného stavu. Okresný súd sťažovateľovi tiež oznámil, že nahliadnutie do spisu nie je možné, keďže znalecká organizácia vykonáva nový znalecký posudok. Sťažovateľ adresoval svoje podania aj predsedníčke Krajského súdu v Košiciach.

3. Sťažovateľ tiež namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie na tom základe, že podľa neho je trestné konanie od začiatku nezákonné. Prvé trestné konanie bolo ukončené uznesením podľa § 197 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, keď príslušník Policajného zboru odovzdal vec Okresnému úradu Košice I (ďalej len „okresný úrad“) na prejednanie priestupku. Následne si prokurátor od okresného úradu vyžiadal spis, ktorý mu mal byť odstúpený neúplný. Prokurátor dospel k záveru, že skutok je trestným činom, preto vydal pokyn na začatie trestného stíhania, následne bola podaná obžaloba, na ktorej podklade začalo napadnuté trestné konanie (pôvodne vedené Okresným súdom Košice I, pozn.). Sťažovateľ uvedený postup považuje za arbitrárny a taký, ktorý je v rozpore aj s princípom právnej istoty. Ak by bol jeho skutok kvalifikovaný ako priestupok, už by došlo k uplynutiu premlčacej lehoty na jeho prejednanie.

4. Primerané finančné zadosťučinenie sťažovateľ požaduje vzhľadom na dĺžku napadnutého konania a tiež na jeho nezákonné trestné stíhanie, ktoré malo výrazný zásah do jeho postavenia v spoločnosti a zasiahlo do jeho pracovnej a vedeckej kariéry. Stále sa vedie konanie o neplatnosti skončenia jeho pracovného pomeru, ktoré ale je závislé od výsledku trestného konania, resp. bolo závislé od výsledku konania o priestupku. Tieto následky už podľa sťažovateľa nemožno napraviť.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

II.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

5. Podľa § 55 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania je neprípustný, ak ústavný súd v tej istej veci koná.

6. Prekážka prv začatého konania (litispendencia) bráni tomu, aby na ústavnom súde prebiehali dve konania, prípadne viac konaní v tej istej veci. Totožnosť veci je daná pri zhode predmetu konania, skutkových okolností, z ktorých sa uplatnené právo vyvodzuje, a identity účastníkov konania. O prekážku litispencie nejde, ak chýba čo len jeden z uvedených znakov totožnosti veci.

7. Ústavný súd konštatuje, že v deň doručenia posudzovanej ústavnej sťažnosti prebieha na ústavnom súde konanie v tej istej veci. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 29. apríla 2022 a vedenej pod sp. zn. Rvp 1077/2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Sťažovateľ v uvedenej ústavnej sťažnosti namieta, že v jeho právnej veci okresný súd nerozhodol bez zbytočných prietahov a v primeranej lehote, pričom tiež poukazuje na postup okresného súdu po odročení hlavného pojednávania 2. decembra 2020.

8. Vzhľadom na uvedené zistenie, teda že ústavný súd v identickej veci sťažovateľa už koná, z dôvodu prekážky prv začatého konania v tej istej veci bolo potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľa vedenú pod sp. zn. Rvp 2997/2022 vo vymedzenej časti odmietnuť pre neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. b) zákona o ústavnom súde [obdobne napr. II. ÚS 203/2019, II. ÚS 203/2020 (bod 1 výroku uznesenia)].

II.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní:

9. V tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta porušenie označených práv na základe skutočností, ktoré viedli k jeho opakovanému trestnému stíhaniu a následne aj k podaniu obžaloby. Sťažovateľ namieta, že uvedené okolnosti okresný súd v napadnutom konaní dostatočne nezohľadnil.

10. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

11. Princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich (m. m. III. ÚS 227/2016, II. ÚS 187/2012, II. ÚS 356/2016, I. ÚS 665/2016, I. ÚS 288/2019, IV. ÚS 374/2020).

12. Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane zdôrazňuje, že trestné konanie od svojho začiatku až do konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno

na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07). Okrem už uvedeného ústavný súd poukazuje na to, že vo svojej ustálenej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených. V prebiehajúcom trestnom konaní, resp. v konaní, ktoré bolo iba začaté, možno i prípadné protiústavné procesné vady napraviť v rámci celého konania obvyklým a zákonom predvídateľným spôsobom, a to predovšetkým samotnými všeobecnými súdmi.

13. Ústavný súd skúmal, či sú naplnené podmienky na uplatnenie právomoci ústavného súdu, t. j. právomoci preskúmať ústavnú opodstatnenosť námietok sťažovateľa v tejto časti ústavnej sťažnosti. Všetky svoje námietky v naznačenom smere môže sťažovateľ uplatniť v ďalšom priebehu napadnutého trestného konania. Sťažovateľ má zároveň k dispozícii odvolanie proti rozsudku prvostupňového súdu, prípadne dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok. Uvedený záver platí aj vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že mu okresný súd v rozpore so zákonom neumožňuje nahliadať do súdneho spisu.

14. Ústavný súd takto dospel k záveru, že sťažovateľ má v systéme trestného konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv, ktorý bude prípustný až po rozhodnutí vo veci samej. V uvedenom štádiu napadnutého konania, ktoré v čase rozhodovania ústavného súdu nie je právoplatne skončené, je neprípustné, aby ústavný súd vstupoval do tohto prebiehajúceho trestného konania a predčasne si tak uzurpoval právomoc všeobecných (trestných) súdov. V danej fáze konania, keď má sťažovateľ k dispozícii opravné prostriedky (odvolanie a prípadné dovolanie), prostredníctvom ktorých môže v budúcnosti uplatniť ochranu svojich práv, je neprípustné, aby ústavný súd korigoval prípadné pochybenie okresného súdu v napadnutom konaní týkajúce sa sťažovateľom namietaných skutočností v súvislosti s (opätovným) začatím jeho trestného stíhania. Uvedené okolnosti pritom ústavný súd objasnil sťažovateľovi už v uznesení č. k. IV. ÚS 290/2022-16 z 1. júna 2022, ktorým odmietol ako neprípustnú jeho skoršiu ústavnú sťažnosť, v ktorej namietal identické okolnosti, hoci smerovala proti inému všeobecnému súdu a proti Okresnej prokuratúre Košice I.

15. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto jej časti odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku uznesenia).

II.3. K návrhu na ustanovenie právneho zástupcu:

16. V zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže ustanoviť navrhovateľovi právneho zástupcu, ak navrhovateľ o to požiadala, ak to odôvodňujú jeho pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť (III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015, IV. ÚS 75/2022).

17. Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z výsledku posúdenia obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavným súdom ako neprípustnej je zrejme, že v tomto prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (II. ÚS 193/2020, IV. ÚS 75/2022). Keďže nebol splnený jeden z nevyhnutných predpokladov na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred

ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovet (bod 2 výroku uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. februára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu